

REGISTERBLAD

Namn och datum: Magnus Martinsson (redigerat 15-2-1999)

Område av riksintresse för naturvård i Gotlands län

Områdesnummer: **NRO09035**

Områdesnamn: **PAVIKEN**

Kommun: Gotlands

Kartblad: 6I SO, Mittpunkt: 6I 4i 20

Areal: 110 ha varav 36 ha vatten och 74 ha land

Naturgeografisk region: 14 c Gotland

Kust/havsregion:

Regionindelning för sjöar och vattendrag: Avrinningsområde 118, Snoderån

Agrara kulturlandskapsregioner:

Landskapsform: Slätt med lägre relativ höjd än 20 m.

Riksvärde

sjö		fauna
vattendrag		flora
våtmarkskomplex	bevuxen sjö	

Värdeomdöme: Paviken är en näringsrik insjö med ett mycket rikt fågelliv. Sjöns östra sida består av örtrika betade strandängar. Vegetationen i sjön domineras av vårtsärv, en växt som i övrigt är mycket ovanlig i Sverige. Från Paviken rinner vattnet via den ca 1 km långa och av grönpilar kantade Västergarnsån ut i Västergarnsviken. Vid Paåns utlopp i havet finns ett rikt delta utbildat som också hyser ett rikt fågelliv.

Huvudkriterier:

- A. Näringsrik insjö.
- C. Förekomst av flera sällsynta växtarter och fågelarter.
- D. Fågelrik slättsjö. Flora.

Stödkriterier: Storlek, mångformighet, naturlighet, kontinuitet, representativitet, raritet, funktion.

Förutsättningar för bevarande: Att nuvarande vattenstånd bibehålls och att skogsavverkning sker i måttlig omfattning runt sjön. Området påverkas negativt om fritidsbebyggelsen i S inte kan begränsas, av för många båtar under häckningstid i den norra och fågelrikaste delen av sjön.

Bevarandet av våtmarkernas värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner kan skada naturvärdena.

Säkerställande: Området är, med undantag av den sydligaste delen, upptaget i kommunens dispositionsplan (antagen 1976) som värdefullt naturområde.

Klass 1-område i Länsstyrelsens sammanställning över områden med värdefull natur (Länsstyrelsen 1984).

Paviken omfattas av strandskydd 100 m.

Området berör område av riksintresse för friluftsliv nr I 4 Gotlandskusten.

Paviken är av regeringen föreslaget Natura2000-område.

Områdets huvuddrag: Paviken (SMHI S 637192/164031) var en gång i tiden en vik av havet men är numera en grund, delvis igenväxt insjö. Framför allt den norra delen av sjön täcks nästan helt av vass, säv och bredkaveldun. Sjöns undervattensvegetation domineras av vårtsärv, en växt som i övrigt är mycket ovanlig i Sverige. Vid Idåns mynning i sjön har bildats ett delta som är beväxt med ett tätt bestånd av högresta grön pilar. Pavikens viktigaste tillflöde är Idån, som avvattnar ett ca 134 km² stort område som norrut sträcker sig ända upp till Follingbo socken sydost om Visby. Från Paviken rinner vattnet via den ca 1 km långa och av grön pilar kantade Västergarnsån ut i Västergarnsviken.

Paviken är en av Gotlands fågelrikaste sjöar. Till häckfågeln hör bl a smådopping, skäggdopping, rördrom, knölsvan, grågås, snatterand, skedand, årta, brun kärrhök, sothöna, rörhöna och vattenrall. Hägrar ses nästan året runt fiska i sjön, och under sommaren även tärnor som småtärna, fisktärna, silvertärna och skrântärna. Vår och höst rastar en mängd olika arter flyttfåglar i och vid sjön, och totalt har mer än 240 olika fågelarter observerats i området. Bäst överblick över sjön har man från det fågeltorn som står alldeles invid den östra stranden. Ytterligare ett fågeltorn står i kanten av en talldunge ca 200 m väster om sjön.

För drygt 1000 år sedan, under vikingatiden, var Paviken en lagunartad havsvik som förbands med havet genom ett smalt sund. Det skyddade läget gjorde viken till en idealisk naturhamn. I början av 1960-talet påträffades också lämningarna av en forntida hamnanläggning intill Idåns utlopp i Paviken. Senare arkeologiska undersökningar har visat att det rör sig om en vikingatida hamn- och handelsplats. Den har anlagts under 700-talet och kom att existera i ca 300 år, innan viken grundades upp, och hamn- och handelsverksamheten flyttades till Västergarn. Öster om Paviken – både i anslutning till handelsplatsen och längre söderut – finns ett flertal gravfält som är mer eller mindre synliga i terrängen. Intill Västergarnsån har arkeologiska undersökningar under 1990-talet visat på förekomsten av flera mycket välbevarade bryggor i trä samt en pålspärr som har spärrat av inloppet till Paviken. Anläggningarna är uppförda i början av 1000-talet.

Anmärkningar: VMI-ID: 6I4I01

Referenser:

Gotlands kommun, 1995: *Vision Gotland 2010*.

Länsstyrelsen i Gotlands län, 1984: *Värdefull natur på Gotland*.

Länsstyrelsen i Gotlands län, 1986: *Sjöinventering*.

Martinsson, M., 1997: *Våtmarker på Gotland*. –Länsstyrelsen i Gotlands län.